

гульні. У працэсе гульні студэнты больш дакладна, чым на іншых формах заняткаў, знаёмяцца з будучай спецыяльнасцю, знаходзяць свой прафесійны твар, атрымліваюць задавальненне ад спасціжэння прафесіі, набываюць вопыт, які фарміруе толькі пры выкананні прафесійных функцый. З дапамогай гэтага метаду можна малаліраваць прафесійныя сітуацыі з тыповымі памылкамі, а потым падвяргаць іх зматэрыяльнаму аналізу. Дзелавае гульня як метад уключае розныя формы актыўнага навучання: дыскусіі, аналіз канкрэтных сітуацый, малаліраванне пэўных прафесійных дзеянняў і г.д.

Неабходна адзначыць, што актыўныя формы стаяць у шэрагу найбольш эфектыўных сродкаў сацыяльнай і прафесійнай адаптацыі студэнтаў. У сацыяльным сэнсе мяркуецца актыўнасць прыстасаванне студэнта да ўмоў сацыяльнага і прафесійнага асяроддзя. Прафесійная ж адаптацыя ідзе па многіх напрамках. Напрыклад, дасягаецца адэкватнае ўспрыманне практычнай дзейнасці. Выпрацоўваюцца навыкі аналізу і ацэнкі сітуацый, прыняцця і аптымальнай рэалізацыі прафесійных рашэнняў. Фарміруецца дакладная і дынамічная рэакцыя на сітуацыі, якія ўзнікаюць пры выкананні традыцыйных дзеянняў. Значна ўзмацняецца эфектыўнасць набытых навыкаў пры вырашэнні нестандартных праблем, пры карэкціроўцы выконваемай прафесійнай дзейнасці. Механізм адаптацыі універсальны: ён дзейнічае не толькі ў рамках навучальна-выхаваўчага працэсу, які прадугледжвае прыстасаванне будучага спецыяліста да прафесійных асаблівасцей, але і выходзіць за межы самаўдасканалвання ў час набывання прафесіі і самастойнай працы. У студэнтаў фарміруюцца станоўчыя прафесійныя стэрэатыпы, якія ўлічваюць псіхафізіялагічныя асаблівасці кожнага. Гульнявыя формы спрыяюць і адаптацыі мыслення студэнтаў: лагічнага, эмпірычнага, эўрыстычнага.

Адаптацыя маладога спецыяліста павінна быць накіравана на фарміраванне станоўчай устаноўкі да сваёй прафесійнай дзейнасці, на пошук яе новых форм.

Гліннік Т.М.,
канд.пед.наук,
дацэнт

ВЫКЛАДАННЕ КУРСА КУЛЬТУРНА- ГІСТАРЫЧНАЙ СПАДЧЫНЫ ЯК АДЗІН СА СРОДКАЎ АЖЫЦЦЯЎЛЕННЯ УНІВЕРСИТЭЦКАЙ КУЛЬТУРНАЙ АДУКАЦЫІ

Сучасны этап развіцця незалежнай Рэспублікі Беларусь патрабуе новага падыходу да існуючай сістэмы падрыхтоўкі кадраў, асэнсавання маштабу тых змен, якія адбываюцца ў гуманітарных навукх, адукацыі. Выключную ролю тут павінны адыгрываць універсітэты, прынамсі універсітэты культуры, якія вызначаюць спецыфічны і непаўторны шлях нацыі да агульначалавечага, да Асобы, Духоўнасці, да нацыянальнай свядомасці. На жаль, яшчэ не ўсе зразумелі ў гэтым аспекце праблему ролі культурна-гістарычнай спадчыны беларускага народа, якая на прыканцы XX ст. ледзь не апынулася на мяжы знікнення. Красамоўным прыкладам можа стаць лёс беларускай мовы, на якой гаварыла толькі частка студэнтаў і выкладчыкаў як у старэйшым БДУ, так і ў больш маладзёшым Беларускім універсітэце культуры (былым МІК), якая пад націскам рускамоўнага асяроддзя ператварылася ў мову "замежную".

Абвешчанае адраджэнне нацыянальнай культуры Беларусі застанецца толькі на паперы, калі не дбаць пра адукацыйны асобны з пункту гледжання авалодання найбагацейшай культурнай спадчынай, уважальнай і сабе нацыянальна менталітэт беларусаў, з аднаго боку, і пазнанне саміх сябе як часткі агульначалавечага, агульнадухоўнага, з другога.

Шматлікія публікацыі ў перыядычным друку, у часопісе "Спадчына", штогоднішніках "Літаратура і мастацтва", "Культура", "Наша слова" палімаюць пытанні пра культурна-гістарычную спадчыну беларусаў. Але наўрад ці ўсе пагодзіцца з поглядамі А.Грышкевіча, М.Ермаловіча, М.Ткачова, А.Мальдзіса, Л.Лыча ды іншых навукоўцаў, бо вядзі глыбока праніклі ў свядомасць людзей і ўсцараніліся там кляскі, дзеяслова савесных даследчыкоў, складзеныя пра шматвяковую нацыянальную культуру. Раскрыццё яе асноўных праблем і пытанняў, на наш погляд, магчыма толькі ў варункх сістэмы

універсітэцкай нацыянальнай адукацыі, калі моладзь вучыцца на сваёй нацыянальнай мове, спасцігаючы набыткі папярэдніх пакаленняў.

Нам належыць цудоўны край, на зямлі якога ўжо на пачатку ХУ ст. падняліся мury абарончых храмаў Сынківічаў, Маламажэйкава, Супрасля. Гэта не толькі доказ асаблівасцей архітэктуры і мошы беларускага духу, але і сведчанне сучаснага гістарычнага бяспамяцтва. Албывалася фармаванне сілуэтаў гарадоў, ствараліся прыватныя музейныя калекцыі, цудоўныя помнікі культуры, каналы і інш.

Наша мінулае ў некаторай ступені захавалі нешматлікія музеі. Але іх становішча ў нашай краіне зусім незайздроснае. "Блуканне па музейных пакутах" скончыцца толькі тады, калі мы ўразумеем, што музей як крыніца культурна-гістарычнай спадчыны, скарбніца мясцовых рэліквій, побыту народа, помнікаў культуры стане падмуркам нашай будучыні. Выкарыстанне закона Рэспублікі Беларусь "Аб ахове гісторыка-культурнай спадчыны" падчас выкладання курса дазволіць раскрыць пытанні вызначэння культурна-гістарычнай спадчыны, яе аховы, аднаўлення, адказнасці за парушэнне заканадаўства. На наш погляд, гэтыя веды неабходны ўсім працаўнікам культуры, а ў іх ліку - і менеджэрам сацыякультурнай сферы.

Зразумела, што прапануемы курс культурна-гістарычнай спадчыны не здымае ўсіх праблем нацыянальнай культурнай універсітэцкай адукацыі. Справа адраджэння залежыць і ад школы, і ад таго, як хутка мы пераадолеем стаўленне да культурна-гістарычнай спадчыны як да чагосьці другараднага, нязначнага і як хутка пачнем вывучэнне форм работы, вопыту еўрапейскіх краін і іх універсітэтаў.

Сакалоў А.А.,
канд.пед.наук,
ст.выкладчык

ПРАФЕСІЙНАЯ ЛЕКСІКА ВЫКЛАДЧЫКА І ЯГО РОЛЯ ў ФАРМИРАВАННІ НАВЫКАЎ ДЗЕЛАВЫХ ЗНОСІН ПРЫ ПАДРыхТОЎЦЫ МЭНЕДЖЭРАЎ ПА АРГАНІЗАЦЫП ВОЛЬНАГА ЧАСУ

1. Прафесійная сталасць, кампетэнтнасць выкладчыка ВНУ сёння ўжо не могуць вызначацца толькі сумай спецыяльных ведаў, умен-

няў і навыкаў, адпаведнымі маральна-этычнымі крытэрыямі. Усякае навучанне, як вядома, у значнай меры ажыццяўляецца праз зносіны, кантакты са студэнтамі, перакананне. Адпаведна праз мову, лексіку нашы студэнты і калегі па рабоце пазнаюць (ці не пазнаюць), успрымаюць (ці не ўспрымаюць) нас, выкладчыкаў. Аднак сёння, на жаль, нярэдка яшчэ выкладчыкі не надаюць пэўнай увагі моўнай культуры, якая выступае адным з асноўных паказчыкаў працы выкладчыка ў вышэйшай установе, асабліва ва ўмовах творчай ВНУ. Мэта данага паведамлення: а) выклікаць цікавасць да метадаў і сродкаў, якія дазваляюць павысіць эфектыўнасць інфармацыйнага і камунікатыўнага бакоў зносін у навучанні; б) з улікам узроўню валодання прафесійнай лексікай, моўнай этыкай дапамагчы ўсім нам стаць больш шкавымі, прывабнымі, аўтарытэтнымі выкладчыкамі універсітэта культуры.

Высокі ўзровень валодання прафесійнай лексікай - галоўны крытэрыі іміджу выкладчыка сучаснай ВНУ.

2. Як карыстацца словам, каб дасягнуць патрэбны нам дзелавы эфект, турбуе многіх. Б.Пастэрнак патрабаваў "не слов, а дела" нават і ад мастацтва слова. Слова, якое вымаўлена ўслых, ва ўсе часы было і застаецца галоўным сродкам выказвання думак, пачуццяў, распаўсюджвання ведаў.

Прафесія выкладчыка ВНУ, як і кіраўніка, менеджэра, адносіцца да прафесій з павышанай моўнай адказнасцю.

У лекцыі выкладчыка на першы план павінны выйсці прафесіяналізм, кампетэнтнасць, якасць і трапнасць слова, рашучасць і мэтанакіраванасць. Не варта дапускаць таго становішча, калі праз нашы моўныя недахопы, хібы студэнты і калегі ўявілі б памылковую карціну нашых здольнасцей. Прымушайце сваю мову працаваць на прафесію!

3. Моўная культура выкладчыка, ступень валодання ім прафесійнай лексікай знаходзяцца ў прамой сувязі з якасцю падрыхтоўкі менеджэраў па арганізацыі вольнага часу, іх уменнямі і навыкамі дзелавых зносін.

Падлічана, што сёння прадстаўнік дзелавых колаў за дзень вымаўляе прыкладна 30 тыс. слоў, альбо звыш 3 тыс. слоў у гадзіну. Слова - лепшая рэклама дзелавога чалавека, галоўная рыса яго іміджу. І не варта траціць шанц, а карыстацца ім з найбольшай для сябе і справы карысцю. Таму адсутнасць майстэрства дзелавых зносін, умення весці дзелавую гутарку, нараду,